

ประจำเดือน สิงหาคม 2561

กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน

สำนักงานเกษตรจังหวัดน่านเตือนการระบาดของศัตรูพืช ด้วยช่วงนี้เป็นช่วงการเจริญเติบโตทางลำต้นของข้าวโพด อาจมีการระบาดของหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่เมื่อพบการระบาด ขอแจ้งเตือนให้เกษตรกรทราบและป้องกันกำจัดต่อไป

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด (Corn borer : *Ostrinia fumacalis Guenee*)

รูปร่างลักษณะ

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด เป็นแมลงศัตรูสำคัญที่สุดชนิดหนึ่งของข้าวโพด โดยเฉพาะในไร่ที่มีการปลูกข้าวโพดมานานปี หรือในแหล่งที่มีการใช้สารฆ่าแมลงมาก เพราะจะไปทำลายแมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียนไข่ ซึ่งเป็นตัวคอยควบคุมประชากรหนอนเจาะลำต้นได้ดี ทำความเสียหายโดยการเจาะเข้าไปกินอยู่ภายในลำต้นข้าวโพด ทำให้ต้นข้าวโพดหักล้มง่ายเมื่อถูกลมพัดแรง นอกจากนั้นยังเจาะทำลายฝักด้วย ซึ่งมักเจาะกินที่ก้านฝักหรือโคนฝัก หากมีการระบาดรุนแรงมากจะเจาะกินที่ตัวฝักด้วย สามารถเข้าทำลายในช่วงการเจริญเติบโตของลำต้นระยะติดดอกและติดเมล็ด โดยที่หนอนจะเจาะกินใบส่วนยอด เจาะกินภายในช่อดอก และเจาะเข้าทำลายภายในลำต้น หนอนที่ฟักออกจากไข่ระยะแรก ๆ จะกัดกินใบที่ม้วนอยู่ แต่ถ้าระยะที่ข้าวโพดกำลังออกเกสรตัวผู้จะอาศัยกินอยู่ที่ช่อดอกตัวผู้ ซึ่งอาจจะทำให้ช่อดอกไม่คลี่ได้ ต่อมาจึงเจาะเข้าลำต้นด้านบริเวณก้านใบเหนือข้อและโคนฝัก การทำลายของหนอนเจาะลำต้นนี้จะกัดกินเป็นรูย่นขึ้นทางด้านบน แต่ถ้าในแหล่งที่มีการระบาดมากจะเจาะกินฝักด้วย ในสภาพที่มีการเจาะทำลายโดยเฉลี่ย ๓-๖ รูต่อต้น จะทำให้ผลผลิตลดลงร้อยละ ๑๐-๔๐ นอกจากนี้พบว่าการปลูกข้าวโพดในช่วงปลายฤดูฝนจะมีการระบาดของแมลงศัตรูดังกล่าวมากกว่าในช่วงต้นฤดู

ตัวเต็มวัยของหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด เป็นแมลงพวกผีเสื้อกลางคืน ตัวหนอนเจาะเข้าทำลายภายในลำต้นแม่ผีเสื้อวางไข่เป็นกลุ่มซ้อนกันคล้ายเกล็ดปลาสีขาวนวล ด้านใต้ใบข้าวโพดตั้งแต่ข้าวโพดอายุประมาณ ๓๐ วัน ไปจนกระทั่งถึงระยะออกดอก ไข่ฟักเป็นตัวภายใน ๓-๔ วัน ถ้ามีหนอนระบาดระยะที่ข้าวโพดอายุประมาณ ๓๐-๔๕ วัน หนอนขนาดโตเต็มที่ยาวประมาณ ๒๐ มิลลิเมตร ตัวมีสีขาวยาวลอมชมพู และมีจุดตามตัว ในระยะต่อมาจะเข้าดักแด้ภายในลำต้น ระยะของการเป็นตัวหนอน ๑๕-๒๑ วัน ดักแด้เป็นสีน้ำตาลอ่อน และสีจะเข้มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นสีน้ำตาลไหม้เกือบดำ แต่ทางด้านท้องมีสีจางกว่ารอยปึก หนวดและตาเห็นได้ชัด ตามปกติดักแด้จะมีใยขาวหุ้มอยู่รอบ ๆ ระยะดักแด้ประมาณ ๕-๗ วัน ก็ออกเป็นผีเสื้อหรือตัวเต็มวัย ซึ่งจะมีอายุประมาณ ๗-๑๔ วัน ตัวเต็มวัยตัวเมียปีกคู่แรกมีสีเหลืองอ่อน มีลายเส้นหยัก ๆ สีน้ำตาลพาดขวางที่ปลายปีก กลางปีกจะมีสีน้ำตาล ๒ จุด อยู่ใกล้ ๆ กัน ปีกคู่หลังพื้นสีเหลืองเข้มกว่าคู่แรกเล็กน้อย ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลอ่อน ทางด้านท้องมีสีนวล ตัวยาวประมาณ ๑.๔๕ เซนติเมตร ตัวผู้มีสีเข้มกว่าตัวเมียเล็กน้อย และตัวยาวประมาณ ๑.๓๕ เซนติเมตร

การป้องกันกำจัด : ในสภาพธรรมชาติมีแมลงด้วยกันที่คอยทำลายหนอนเจาะลำต้นข้าวโพดให้มีปริมาณลดลง แมลงที่มีประโยชน์เหล่านี้ ได้แก่ แตนเบียนในวงศ์ไทรโครแกรมมา แมลงหางหนีบ (*Proreus simulans* Stallen) แมลงช้าง (*Chrysopa basalis* Walker) *Anthicus ruficollis* Sand และ *Formicomus braminus* La ferte-Senectere (แมลงปีกแข็งในวงศ์ Anthicidae) และแมงมุม *Cyclosa* sp.

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด ถ้าไม่ระบาดรุนแรงจริง ๆ แล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้สารฆ่าแมลงในการป้องกันกำจัด เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมักจะเกิดที่ปลายฝักหรือส่วนของลำต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการระบาดเกิดหลังจากถึงระยะติดเมล็ดเรียบร้อยแล้ว ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผลผลิตนัก ในกรณีที่สังเกตเห็นว่ามีหนอนระบาดมากพอสมควร และมีโอกาสเกิดความเสียหายก็อาจป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยมีการป้องกันกำจัด ๒ วิธีการคือ

๑. เลือกพันธุ์ข้าวโพดที่ค่อนข้างจะต้านทานต่อหนอนเจาะลำต้น เช่น พันธุ์สุวรรณ ๑ หรือพันธุ์สุวรรณ ๒

๒. โดยทั่วไปในสภาพธรรมชาติมีแมลงศัตรูธรรมชาติที่คอยทำลายหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด ให้มีปริมาณลดลงอยู่บ้างแล้วไม่จำเป็นต้องใช้สารฆ่าแมลงในการป้องกันกำจัด นอกจากในบางพื้นที่หรือบางฤดูกาลที่มีการระบาดรุนแรงจริง ๆ พอที่จะมีผลผลิตของข้าวโพดได้โดยอาศัยหลักการที่คอยสำรวจกลุ่มไข้อยู่เสมอ โดยผีเสื้อจะเริ่มวางไข่ที่ใบข้าวโพดตั้งแต่ข้าวโพดอายุประมาณ ๒๑ วัน เป็นต้นไป

เมื่อพบกลุ่มไข่อายุประมาณ ๑๕ กลุ่มต่อ ๑๐๐ ต้น หรืออายุข้าวโพดประมาณ ๓๐-๔๐ วัน หรือพบใบยอดที่ยังไม่คลี่ถูกทำลาย ๔๐-๖๐ เปอร์เซ็นต์ หรือเมื่อพบรูทำลายที่ลำต้น ๒ รูต่อต้น หรือพบหนอน ๒ ตัวต่อต้น จึงเริ่มใช้สารฆ่าแมลงช่วยป้องกันกำจัด เพราะเมื่อพบหนอนเข้าทำลายภายในลำต้นแล้ว ไม่มีประโยชน์ในการใช้สารฆ่าแมลงไปกำจัด โดยอาจใช้สารฆ่าแมลงชนิดใดชนิดหนึ่ง ได้แก่ Triflumuron (Alsystin ๒๕% WP) ในอัตรา ๓๐ กรัม หรือ Teflubenzuron (Z-Killer ๕% EC) ในอัตรา ๒๐ มิลลิลิตร หรือ Chlorfluzuron (Atabron ๕% EC) ในอัตรา ๒๐ มิลลิลิตร หรือ Deltamethrin (Decis ๓% EC) ในอัตรา ๑๐ มิลลิลิตร หรือ Cypermethrin (Ripcord ๑๕% EC) ในอัตรา ๘ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร Fipronyl (Ascend ๕% SC)

